

Mijo Lončarić

Zavod za jezik IFF, Zagreb

ISTRAŽIVANJE GOVORA U LUDBREŠKOM KRAJU

U okolici Ludbrega obišao sam tri kajkavska sela, na različitim točkama od Ludbrega, i to Suboticu na jugu, koja upravo pripada koprivničkoj općini, zatim Slanje na zapadu i Đurđ, sjeverno od općinskog središta. Iscrpnije je istražen samo govor Đurđa, i to po upitniku za Hrvatsko-srpski dijalektološki atlas, jer je taj govor odabran za njegov punkt.

Ludbreško područje do sada dijalektološki nije istraživano. Za štokavske govore može se pretpostaviti da nisu mnogo drukčiji od kalničkih štokavskih govora jer pripadaju istoj arei (Lončarić 1985b). Iz pojedinih kajkavskih sela postoje muzikološki zapisi pjesama, ali oni dijalektološki nisu pouzdani. Zbog toga sam pri klasifikacij kajkavskih govora (Lončarić 1982) uslijed eventualnosti da kajkavski govori toga kraja imaju neke važne, dosad nepoznate osobine, ostavio mogućnost da oni čine poseban poddijalekt u okviru bednjanskozagorskoga dijalekta.

Ivšić je na svojoj karti kajkavskoga narječja naznačio da to područje pripada njegovoj I, konzervativnoj, odnosno zagorsko-međimurskoj skupini govora, ali nije niti na karti označio niti je u primjerima tipova naveo ni jedno mjesto s tog područja. Najbliža mjesta ludbreškom kraju za koja Ivšić navodi kojem njegovu akcenatskom tipu pripadaju jesu Koprivnički Ivanec, govori zapadno od Varaždina i u Međimurju. Ivšić za varaždinski kraj i Ivanec te za cijelo područje između njih navodi da imaju akcentuaciju njegova tipa I₅, tj. da uz osnovnu karakteristiku njegove I. skupine (čuvanje nepromijenjenog prasl. metatonijskog cirkumfleksa i mjesta starijih naglasaka na medijalnim slogovima) više nemaju oksitonezu tipa *žlena*, a akut čuva svoju kvalitetu u nezadnjim slogovima (*pi̇tam*, ali *leti̇*).

Prije toga područja istraživao sam koprivnički kraj (najbliže je Ludbregu mjesto Đelekovec) te varaždinsku okolicu. I za Đelekovec i za mjesta iz varaždinske okolice (Trnovec, Zbelava, Biškupec, Turčin) ustvrdio sam da u osnovi imaju akcentuaciju koju je naznačio Ivšić, tj. tip I₅, uz jednu stariju specifičnu crtu i neke jake novije razvojne tendencije. Specifična je starija crta prijelaz siline s kratkog medijalnog sloga na prethodni dugi slog (*pi̇tati* ← *pi̇lati*); silina ne prelazi na kratki slog (*kosli̇ti*). Za ovaj kraj karakteristična je i dezoksitoneza tipa *žlena* (← *ženla*), kao u većini kajkavskih govora.

Noviji razvoj ide u smjeru stanja koje danas nalazimo u Međimurju, tj. prema ukidanju svih prozodijskih opreka osim mjesta siline. U određenom se smislu može reći da to vrijedi za kajkavštinu uopće, odnosno za njezin najveći dio. Pojavu je uočio već Ivšić, koji ju je protumačio na razini realizacije. U literaturi se to njegovo zapažanje samo ponavlja kao općenita karakteristika reliziranja kajkavske prozodije. Naravno, razvoj je od njegova vremena mogao otići samo dalje u istom smjeru, ako nije nekim drugim izvanjezičnim razlozima zaustavljen, odnosno usmjeren drukčije. No to može vrijediti samo za neke manje jedinice, zaselak, selo, eventualno nešto veće područje ili grad, ako su doživljeli naseljavanje većeg broja novog stanovništva koje ima drukčiju akcentuaciju, npr. doseljenje novoštokavaca. Naime, što drugo može značiti nego tendenciju prema ukidanju kvantitativnih i modulacijskih opreka stanje koje Ivšić opisuje ovako (u poglavlju *Kajkavski izgovor uopće*):

»Ja sam već u »Prilogu za slav. ak.« (v. »Rad« 187, 151) istakao, da kajkavski izgovor riječi kao *lipa* može biti različan od štokavskoga, i taj sam izgovor bilježio znakom " , nazivajući njegov akcentat »tromim«, jer se u tadašnjoj našoj gramatičkoj terminologiji akcentat " nazivao »brzi«. Akcentat " je nešto uzlazan; kvantitet mu je u pojedinim govorima različan, pa može dosegnuti do putpune dužine, osobito na vokalu *a*. Takvo dugo *a* može se u govoru i razlikovati od iskonski dugog *a* (ispor. na pr. u Virju nom. sg. *krāva* i gen. pl. *krā^of*), no tako se mogu razlikovati i drugi vokali (ispor. na pr. u Knegincu: *měša* i pridjev *měšni* mjesto *měša* i *měšni*). (. . . .) i preneseni ili sekundarni akcentat kao *sělo* nije uvijek jednak štokavskom, jer se i on veoma često izgovara *sělo*, a u pojedinim se govorima može produljiti u ~ (ispor. na pr. *lōpata* i *jagōda* u Topolovcu kod Križevaca). (. . . .) Treba i to spomenuti, da se i akcentovani dugi slogovi kao: *jā*, *měso*, *sūša* i dr. izgovaraju kraće u kajkavskom govoru, pa se zato razlika između kratkih i dugih slogova u kajkavskom govoru ističe slabije nego u štokavskome.« (Ivšić 67, 69)

Fonološki se takav opis može interpretirati samo tako da dolazi do ukidanja opreke između naglašene fonološke kratkoće i dugog uzlaznog naglaska (~), odnosno u najmanju rudu da između ta dva prozodema postoji jednosmjerna opozicija.

Katkad se takvo fakultativno duljenje starije kratke naglašene siline naziva kanovačkim duljenjem, odnosno kanovačkim akcentom. Međutim, taj naziv označuje, odnosno treba ga vezati samo za jednu određenu pojavu, tj. duljenje novijeg prenesenog naglaska (u primjerima kao *vōda*, *nōga* ← *vodā*, *nogā*) uz supostojanje starijeg brzog naglaska (npr. *krāva*).

Kod takvoga stanja stvari ne treba čuditi da se pronašlo da postoje kajkavski govori u kojima su ukinute prozodijske opreke, i to sve osim mjesta siline. Istina, trebalo je za to gotovo pola stoljeća od Ivšićevih istraživanja, kada Ivić utvrđuje ukidanje tih opreka u nekim međimurskim i nekim krajnjim zapadnim zagorskim govorima. Kasnije sam ja utvrdio da je tako u velikom dijelu Međimurja i zapadnih zagorskih govora a vjerojatno i u svima na tim područjima. Prozodijska, kvantitativna opreka

samo je prefonologizirana u kvalitativne, na koji je proces, kako smo vidjeli upozorio također već Ivšić. U svemu zapravo čudi to da stvarno ukinuće opreka nije zapazio već sam Ivšić. Naravno, moguće je da u vrijeme kada je on istraživao kajkavštinu još taj proces u Međimurju i zapadnom Zagorju nije bio završen. Međutim, na temelju vlastitih istraživanja i na primjeru Virja, gdje sam ustvrdio da je tamo ista akcentuacija bila na početku stoljeća, kada je taj i okolne govore istraživao i opisao Fancev, pa tridesetak godina kasnije Ivšić i u novije vrijeme ja — skloniji sam mišljenju da Ivšić ipak nije potpuno točno utvrdio stanje. Možda sam nije vjerovao onom što je našao. To zaključujem na temelju činjenice da ni u nekim drugim primjerima, kao što sam pokazao (Lončarić 1985), Ivšić nije točno utvrdio stanje.

Istražujući nedavno neke podravske govore (Đelekovec) te varaždinsko područje suočio sam se sa sličnom pojavom, o čemu sam zaključio ovo:

»Za Varaždin je spomenuto da ima tip 1,5 'barem u osnovi'. Naime, tamo je, a u manjoj mjeri i u drugim mjestima, uočena tendencija razvoja prema stanju kakvo imamo u Međimurju, barem u istočnom, Donjem, i u nekim mjestima na njegovu ostalu području (ako ne u cijelom), tj. tendencija ukidanja opreka po tonu (. . .), pa čak i po kvantiteti (. . .). Dakle, tipična kajkavska realizacija prozodijskih obilježja narušava sam sustav, prelazi u novu kvalitetu, novi sustav.« (Lončarić 1988) To upravo vrijedi za varaždinski gradski govor, a bit će rezultat interferencije s književnim jezikom.

Tri navedena govora, istražena posljednja, imaju dijakronijski gledano istu akcentuaciju, tj. onu koju je Ivšić označio s I⁵, i također s istom genetskom specifičnom crtom kao i spomenuti varaždinski govori te Đelekovec, tj. prijelaz i medijalne siline s kratkog sloga na prethodni dugi, npr. *pītati*, ali *nos'iti*. Sinkrono i u njima dolazi do narušavanja opreke po tonu i kvantiteti. U osnovi kratak slog može se potpuno normalno ostvarivati dugo, bez ikakvih drugih uvjeta, i to većinom uzlazno, kako je to uočio već Ivšić, ali i silazno, npr. *dēca*, *prēja*, ali *jâgoda* u Slanju, *vēcer*, *jâboka* Subotica.

Vokalizam

Poluglas je izjednačen s jatom u svim položajima u sva tri govora. To je ovdje potrebno istaći s obzirom na stanje u bliskom Međimurju i Đelekovcu, gdje je to jednačenje provedeno samo u naglašenom slogu, a tako je i u Đurđu. U Slanju i Đurđu kontinuantna izjednačenih $l̥ = \varnothing$ izjednačila se s etimološkim *o*. U Subotici je stanje kao u Đelekovcu, tj. tamo je proces toga jednačenja, barem kod mojih informanata, pri kraju. Većinom se ostvaruje vokal iste vrijednosti kao i za etimološko *o*, tj. *o*, ali se fakultativno na njihovom mjestu pojavljuje još i dvoglas *o^u*, ili otvorenije *o*, npr. obično se čuje *pōš*, *pōt*, kao i *svōra*, *bōk*, ali se može čuti također *po^uš*, *po^uta*, *ro^uka*, *rōka*.

Zajednička je karakteristika svih triju govora u sinkronom vokalizmu da je u nenaglašenom položaju sustav reduciran na četiri jedinice, kao i u Međimurju, varaždinskom kraju i Đelekovcu, pa izgleda ovako:

i/ɛ	o/ʊ
e/ɛ̇	a

S obzirom na dijakroniju, podrijetlo, nenaglašeni vokalizam u Đurđu drukčiji je od onoga u Slanju i Subotici. Dok je u ta dva posljednja mjesta došlo do jednačenja kontinuantne jata i poluglasa i u tom položaju, kao i u naglašenom slogu, u Đurđu je stanje kao u Međimurju. To znači da u nenaglašenom slogu nema općenito toga jednačenja, dok je u naglašenom zastupljeno. U nenaglašenom slogu na mjestu poluglasa uglavnom susrećemo isti glas koji dolazi i na mjestu osnovnoga kajkavskoga ɛ (← e = ɛ), *lakɛt*, *lišɛu*, *lovec*. Međutim, u pojedinim govornika i pojedinim riječima bilježio sam tu vrijednost kao i za jat, npr. *klotec*, *klosɛc*. Slično sam bilježio u Hlebinama, koje u osnovi također pripadaju tom govornom tipu, tj. u Ivšićevu I, konzervativnu skupinu. Zasad nisam mogao utvrditi je li riječ samo o sekundarnom utjecaju okolnih govora u kojima je i u tom položaju došlo do jednačenja jata i poluglasa, ili je riječ o autohtonom razvoju u prijelaznom području s određenom pravilnošću s obzirom na kontrast, glasovnu okolinu.

U Subotici je jednačenje *i* sa ɛ fakultativno, pa se obično *i* izgovara *i*, a rjeđe *ɪ*.

Izgovor vokala koji je na mjestu izjednačenog starog *i* te ɛ od jata u nenaglašenom položaju varira u različitim govorima. U nekim govorima varaždinskoga kraja, npr. Nedeljancu, Vidovcu, Tuhovcu, ta je vrijednost *i*. Međutim, u većini govora njegova je vrijednost nešto drukčija, tj. to je glas između *i* te zatvorenijeg ɛ, ali je nešto centralnije. Sličan je glas još Ramovš u slovenskim panonskim govorima bilježio s *ɪ*. Isti znak predviđen je i u Općeslavenskom lingvističkom atlasu, a opisuje se ovako: »zvuk srednij među /i/ i /y/, kak v ukrajinskih dial.(ektax) — *sin* (sin), *tixo* (tixo)« što upravo odgovara glasu u navedenim govorima. Međutim, u *Fonološkim opisima* (19) stoji: »Iz transkripcije OLA izostavljeni su znakovi ɪ, ɪ̇, i ɨ, koji nisu zastupljeni u jugoslavenskim dijalektima.« Stvarno pak glas *ɪ̇* će biti zastupljen u punktovima 20. Videm ob Ščavnici, 21. Gomilice, 149. Gornji Senik 31. Prelog, 153. Homok (Mađarska).

Naglašeni kratki vokalizam jednak je uglavnom u sva tri govora:

i	u
e/e	o/o
ɛ̇	a

Zatvoreno o izgovara se u Subotici, npr. *jógeñ*, *mlok(ek)* 'unuk', *gn'oj*. Vrijednost e ili veoma malo zatvorenije e nalazimo u Slanju.

Naglašeni vokalizmi razlikuju se, i to u realizaciji dugih parnjaka kratkih *ę*, *o*, *ę*. Kajkavsko dugo osnovno *a* izgovara se *o* (o) u sva tri govora.

U Slanju se osnovno kajkavsko dugo *ę* ($\leftarrow e = \text{ę}$) fakultativno izgovara kao *e*, ili kao *ę*, tj. jednači se s kontinuantom *jata* i poluglasa, npr. *pět žěn* i *pět žęn*, kao u *mlěkę* a prema Nsg *žlena*. Prema tome, u tom položaju supostoje jedan petočlani i jedan šestočlani sustav.

U Đurđu se susreće zanimljiv razvoj, koji do sada nije zabilježen ni u jednom govoru na tom području. Osnovni kajkavski srednji, nekompaktni nedifuzni vokali *ę* i *o* postali su difuzni, zatvoreniji. Prednji, visoki postao je *į*, odnosno dvoglas *ię*, ali *e* ne izjednačuje s etimološkim *i*, koji čuva svoju zatvoreniju vrijednost. Stražnji, niski *o* također je postao difuzan, odnosno vrlo zatvoren, otvoreno *u*, no razvoj ide i dalje, pa se izjednačuje sa starim *u*, i to u njegovoj vrijednosti, npr. *kula*, *kõla*, *kula* 'kola', *ruka*, *roka*, *ruka* od ranijeg *roka*. Prema tome, u dugom vokalizmu supostoje dva podsustava, jedan s pet i jedan sa šest jedinica:

i	u	ili	i	u
į/i°	u/o		į/i°	
e/ę	o		e/ę	o

U prednjih vokala, gdje se *ę* pojavljuje uz *į* i *e* nema jednačenja. Oni govornici koji izgovaraju *ę* od *jata* i poluglasa realiziraju *e* od $e = \text{ę}$, a onda kada se ostvaruje *ę* na mjestu $e = \text{ę}$ za *jat* i polugas izgovara se *į*.

U kratkom slogu na mjestu *jata* i poluglasa, prema *į/ę* u dugom slogu, stoji srednje i zatvoreno *e/ę*. Na mjestu $e = \text{ę}$, prema *e/ę* u dugom slogu, redovna je vrijednost *ę*, npr. *męgla*, *snęha* prema *žlena*, *pękla*.

Osim redovne kajkavske proteze ispred inicijalnoga *o* od kontinuan-te $o = \text{ł}$ (*vugnem*, *vogel* itd.) u sva tri govora protezu ima i etimološko *o*, ali prejotacija je zastupljena, kao i u brojnim skupinama kajkavskih govora, samo u određenim leksemima, a nije apsolutna kao proteza *v-*. To je kategorija neprefiksálnih riječi, tj. gdje *o-* pripada osnovi, odnosno korijenu, a ne predmetku, npr. *jõgeń* Subotica i *jõgej* Đurđ, ali *oprłatį* Subotica, *ożęjen* Đurđ.

S obzirom na o, Slanje i Đurđ zahvatila je također pojava poznata iz Međimurja, i to njegovo otpadanje u inicijalnom nenaglašenom položaju, npr. *tõva* 'otava', ali *lotavič*, *tomõbil*, *reh*, ali na *oręhu* itd. u Slanju.

U Slanju u ličnoj zamjenici za 3. lice jedn. *o-* je prešlo u *u*, npr. *luna*.

Konzonantizam

U Slanju na mjestu **dj* nalazimo *j* i *ž*, što je karakteristično i za varaždinski kraj. Prema tomu, prijelazno područje sa *ž* na istoku i *j* na zapadu, veoma je široko. Zabilježeno je: *preja*, *meja*, *slažavine*, *rožõk*,

pošáženø itd. U Subotici svuda je ž̌. U Đurđu uz redovno ž̌ zabilježeno je žežen uz žeža.

Zvučna palatana afrikata ž nalazi se u sustavu, ali sa specifičnom distribucijom. Međutim, ni u jednom od tri govora nije zastupljena zvučna nepalatalna afrikata ž̌, u poznatim kajkavskim primjerima, kao ni u Međimurju. Ipak je, barem fonetski, u Slanju zabilježen ostvaraj ž̌ u riječi gžôj 'nazad', ali dr^huzgati.

U Đurđu, kao i u varaždinskom kraju, finalno staro -l prešlo je u u, npr. hmru, čuu. U Slanju, što se ne bi očekivalo, i u Subotici, što je normalno, čuva se -l. Još jedna izogloa koja se prostire sa zapada, kao i -u, zahvaća istraživano područje, i to prijelaz ŋ preko j u j. Ta crta zahvaća Đurđ i Slanje, dok je nepoznata u Subotici, npr. Beja 'Bednja', sv^hijetina, ž-im 's njim', ž-jôm u Slanju, jøgej, glēzej u Đurđu itd. Zabilježeno je i rastavljanje ŋ na n + anticipirano j, npr. jenguf u Đurđu itd.

Od ostalih osobina konzonantizma spomenut ću samo nekoliko, gdje postoje obično razlike između kajkavskih govora. Došlo je do prijelaza v → h u poznatim kajkavskim primjerima, npr. hmřla, kroh 'krov', ali vmřl u Subotici. Čuva se inicijalni skup cr-, npr. crni, kao i c- u kajkavskom »punoglasju« čerep.

S obzirom na distribuciju, kao ni u velikoj većini kajkavskih govora, na kraju riječi ne mogu stajati zvučni šumnici. Međutim, u većini kajkavštine, kao i u slovenskom jeziku, ne radi se tu o obezvučenim nenapetim šumnicima, nego upravo tu stoje bezvučni napeti parnjaci zvučnih nenapetih šumnika, tj. umjesto b, d, g stoje p, t, k. To se tako i do sada iznosilo u literaturi. Međutim, ističem to ovdje posebno zato jer se sa suglasnicima u tom položaju u *Fonološkim opisima* ne postupa tako. Naime, kao alternanti b, d, g ne bilježe se p, t, k, nego b̌, ď, ǧ, tj. kao obezvučeni nenapeti šumnici, medije. Ako i ima kajkavskih govora s tom crtom, tako nije u većini, a nikako u svim kajkavskim govorima.

S obzirom na distribuciju naveo bih još da se u Đurđu l ispred prednjih, visokih (akustički) vokala palatalizira, upravo se izgovara i l' i ʎ, ali se rjeđe čuje i nepalataliziran ostvaraj, dakle l'ipa, ʎipa i lipa.

Staro ʎ javlja se tako, ali i kao depalatalizirano l, npr. ʎudi i ludi, deʎęla i deęla u Đurđu.

Od posebno specifičnih crta navodim:

p → b	u tēbih 'tepih', Đurđ
n → m	u marostec, 'nerast', Đurđ
m → b	u ne brem, Slanje
d → g	u glęsnica.

Posve izuzetno, navodim etnik za Slanje jer je vrlo zanimljiv i glasi Slav^henec, odnosno Slav^henčan.

Od morfoloških osobitosti značajno je nekoliko. U Đurđu i Slanju Lsg n. nastavak je -i, što treba svoditi na -i, a ne na e (← ě), kao i kod DLsg a-osnova i pridjeva. Takvo sam mišljenje iznio već za međimurske

govore s obzirom na istu crtu. Isto kao, u međimurskim govorima imenice m. r. o-deklinacije imaju u množini u DL nastavke *a*-osnova, npr. *dečkam, dečkami*, uz redovne druge nastavke, npr. I *n|oktj*. U pridjeva takav je nastavak također u I pl, npr. *stôrami*, uz *-em* u D.

Asg m. jednak je Gsg kao direktan objekt, a Nsg uz glagole kretanja i u prijedložnim svezama, npr. *t|oga krluha, za-kruh*.

U Isg. *a*-osnova nastavak je u osnovi *-om*, iako to fonetski, u zana-glasnom položaju i pred *m* može biti fonetski *-um*, kao i kod o-deklinacije, npr. *klopjôm, lop|atum* Slanje, *krvjûm, det|etum* Đurđ.

U Gpl *a*-dekl. česti su oblici s *-j*, kao i oblici s nulnim nastavkom, npr. *žên* i *žênj*, *gôsek* i *gôskj* Đurđ.

Kod glagola generaliziran je nastavak *-ju* u 3. mn., npr. *l|edeju* u Đurđ.

Prema prikazanom, može se zaključiti da ludbreški kraj, kao i područje neposredno uz njega (Subotica, Đelekovec), nastavlja karakteristike varaždinske aree, s jedne strane. Isto tako, govori u Podravini (Đurđ, Đelekovec) imaju i neke osobine blizih međimurskih govora. Kada se detaljnije istraži čitavo područje između Varaždina i Koprivnice, moći će se odrediti je li neke od govora treba smatrati posebnim poddijalektom jednoga od dvaju dijalekata, tj. bilo međimurskoga bilo bednjanskozagorskoga dijalekta.

LITERATURA

- FO: *Fonološki opisi srpskohrvatskih/hrvatskosrpskih, slovenačkih i makedonskih punktova obuhvaćenih Opšteslovenskim lingvističkim atlasom*. Sarajevo 1981.
- IVIĆ, P — 1961: Izvještaj o ispitivanju govora u severnoj i zapadnoj Hrvatskoj. *Godišnjak Filozofskog fakulteta u Novom Sadu*, VI, 403—405.
- 1968: Procesi rasterećenja vokalskog sistema u srpsko-hrvatskom jeziku. *Zbornik za filologiju i lingvistiku* (Novi Sad) XI, 57—69.
- IVŠIĆ, S. — JHK: Jezik Hrvata kajavaca. *Ljetopis JAZU XLVIII* (1936) 47—195. (Pretisak: *Izabrana djela iz slavenske akcentuacije*, München 1972).
- LONČARIĆ, M. — 1982: Prilog podjeli kajkavskoga narječja (s kartom). *Hrvatski dijalektološki zbornik VI*, 237—246.
- 1985a: Govor pregradskog kraja. *Kaj 2—3/XVIII*, 43—54.
- 1985b: Kalničko-bilogorska kajkavština. *Hrvatski dijalektološki zbornik VII*, 133—150.
- 1985c: Govor Donje Dubrave i okolice. *Kaj 5—6/XVIII*, 39—50.
- 1987: Miškinina i današnja đelekovečka kajkavština. *Kaj*, 1—2/XX, 61—78.
- 1988: Govor Varaždina i okolice. *Radovi Zavoda za znanstveni rad JAZU, Varaždin*. Varaždin. 477—487.
- JUNKOVIĆ, Z. — Tuhovec. Ispitani mjesni govor za *Hrvatsko-srpski dijalektološki atlas* (građa u Zavodu za jezik).
- ŠOJAT, A. — 1981: Prelog. FO, 331—336.
- ŽGANEC, V. — 1960: *Hrvatske narodne pjesme kajkavske*. Zagreb.

ZUSAMMENFASSUNG

UNTERSUCHUNGEN DER MUNDARTEN UM LUDBREG

Es wird berichtet über die Untersuchung von drei kajkavischen Mundarten (Đurđ, Slanje, Subotica) in der Umgebng von Ludbreg im Dravetal (Podravina), Nordwestkroatien. Die Mundarten gehören in die I. Gruppe von Ivšić, und zwar sie haben seinen Typ I₆, mit der Azentbewegung *pī̀tāti* → *pītati*, wie auch im Gebiet um Varaždin. Die Mundart von Đurđ hat einige Eigenschaften (z. B. im Vokalismus) wie in Međimurje.